

Motion till Hela Sverige skall leva.

Landsbygdens överlevnad.

Svensk landsbygd och särskilt den norrländska har under 50 år genomgått en total förändring. Allt medan rationalisering pågått inom jord- och skogsbruket har flyttbussarna gått söderut eller mot tätorter där ersättningsysselsättningar blivit deras öde på gott och på ont. Många människor har upplevt en betydande otrivsel både de som flyttat och de som blivit kvar. Utvecklingen kallas urbanisering.

Saknaden av en hembygd och saknaden av den sociala gemenskap som en gång fanns präglar många människor. Detta har skett i demokratins heliga namn när Sverige skulle industrialiseras. Den röda stugan blev förbytt av lägenheter i höghus i Stockholmsförorter eller på andra ställen. I dag återstår bara en spillra av vad som en gång var norrländska inlandets landsbygd. Räddningen för människorna heter i många fall EU-projekt, småslantar i form av bygdeavgiftsmedel eller andra kommunala eller regionala stöd. Den sortens pengar kan aldrig rädda landsbygden i det långa loppet. Det är som att bota cancer med plåster. Den mest kreativa befolkningen som har lyckats bäst i skolan har flyttat dit man kan betala för de tjänster som deras höga utbildning förtjänar. Vi har fått en befolkning som näppeligen kan försvara landsbygdens position. En befolkningsspillra som i många stycken blir beroende av bidragspolitik. Detta är inte hållbart i längden.

Allvarlig situation.

Situationen är så allvarlig att vi måste få hjälp med återbefolkning även om tätorter runt om i landet skulle tappa invånare. Det måste till en ordentlig morot för att vända den dystra trend som rått ända sedan 1950- 60 talen. Den politiska viljan har inte varit modig nog att använda åtgärder som haft någon egentlig effekt, även om rätt mycket pengar satsats. Eller har man avfolkat inlandet med berätt mod? Befolkningsminskningen har fortsatt i årtionden.

För länge sedan, 200 år sedan ungefär kolonialiserades inre delarna av lappmarken med hjälp av det s.k. Lappmarksplakatet som innebar att de som flyttade in i landet fick mark, skattefrihet i minst 20 år och dessutom frihet från knektutskrivning. En begränsad del av det område där jag bor Stöttingfjällsområdet, hade vid 1890-års folkbokföring 1400 personer. I början av 1990 talet gjorde vi med hjälp av projekt pengar en undersökning och den visade att vi hade 400 personer i samma område. Som mest hade vi i slutet av 1940-50-talet säkert mer än 2000 innevånare. Min by Norrbäck, hade 1979 när jag återflyttade efter studietid och några arbetsår 18 inv. Som mest var vi c:a 70 inv. med affär, skola, café, bensinmack men i dag är vi 10 st. Norrbäck är inte unik på något sätt. Situationen i omkringliggande byar är likadan. Byns barn 2 st, har 6 mil enkel väg till skolan. Befolkningen i många av inlandets byar är i dag c:a 15% av vad de en gång var.

Hur får vi politiker att inse allvaret?

Tro heller inte att folk återflyttar av ren idealitet för att få det sämre. Åtgärden måste lyfta deras ekonomi ordentligt och deras möjlighet att skapa en positiv framtid för den egna familjen och därmed också för byn, bygden och kommunen.

Kraftfull åtgärd.

Det måste alltså till extraordinära åtgärder för att vända utvecklingen. Projekt, kursverksamhet EU och Leader i all ära, men lapp och laga här och där leder inte till annat än lindring av symtomen medan kon dör. Inflyttarna måste få en ordentlig kompensation i väntan på att strukturen förändras radikalt. Lappmarksplakatet ger en fingervisning av vad som behövs. Redan folktomma byar går kanske inte att rädda men de övriga, spillror som är kvar måste enligt mitt och flera andras förmenande få en ärlig chans. Återflyttning och/eller nyinflyttning måste till så att det finns människor som kan göra något vettigt inför framtiden, av projektidéer, EU-satsningar, företagande mm. En bygd som skall överleva måste ge plats åt hela befolkningsspektret. Barn, ungdomar, medelålders och gamla.

Frihet från statlig och kommunal skatt skulle vara ett bra grepp för att medverka till in- och återflyttning.

Vi tycker inte att det är en fråga om subvention men väl att slippa betala för något man inte åtnjuter. Ingen skola inom rimligt avstånd, ingen barnomsorg, ibland saknas lantbrevbäring, bredband saknas ofta, äldre förpassas till tätorterna när de inte kan klara sig själva. Äldreboenden läggs ner. Bränslemacken på många mils avstånd. Långt till affären, till kommunalt centra med den service som där erbjuds. När människor har mer än två- tre mil till tätorten borde vår föreslagna åtgärd kunna komma ifråga. Vi är övertygade om att många skulle återvända till rötterna om denna skattefrihet kunde erbjudas. Däremot anser vi att landstingsskatten skall behållas. En befolkningsökning i kringområden till tätorterna skulle också medverka till att hot om lasarets nedläggelse och därmed också bb-avdelningar skulle kunna elimineras. Flygplatser bibehållas, gymnasier behållas. Om tätorter i Sverige tappade några tiotusen människor skulle heller inte märkas så mycket, men sannolikt skulle det uppstå byar, där skola och annan samhällsservice skulle kunna etableras igen på ett acceptabelt avstånd för andra omkringliggande byar.

Jag tror inte att kustnära och tätortsnära människor förstår inlandets situationen fullt ut men väl medborgare i inre delar av Lycksele, Storuman, Åsele, Vilhelmina, Sorsele och Dorotea m. fl. kommuner. Vi som är drabbade måste också ha modet att framföra lite djävare förslag även om det politiska etablissemanget skulle få gåshud och anse det som galet. Förslaget har fungerat förr så det gör det säkert även i dag!

Varför återbefolkning?

Klimat.

Om vi i en framtid skall kunna rädda klimatet, biologisk mångfald, klara en omställning till nya näringar utanför tätorterna måste det finnas människor där.

För några dagar sedan gjorde jag en biltur norrut mot trakterna av Vindelälven och kunde beskåda ett sönderavverkat landskap. Nästan bara kalhyggen och kvistiga ungsogor. Sedan fanns det råkar av äldre skog intill vattendrag och myrar. Ur klimatsynpunkt en fullständig katastrof eftersom det tar 30 år innan skogen slutit sig så pass att den suger upp lika mycket koldioxid som markerna avger efter kalhuggning och markberedning.

Biologisk mångfald.

För den biologiska mångfalden är detta också en katastrof. Många av skogens fåglar har mist sin biotop. Vi har hållit på med att producera rödlistade arter i 50 år. Så länge denna typ av skogsbruk praktiserats. Om det inte finns människor ute i bygderna som iakttar förändringarna hur skall då sanningen komma fram? När skogsägarna befinner sig miljåter från den egna skogen blir skogen bara ett penningbelopp och känslan för vad man lämnar efter sig åt kommande generationer och vad som ur klimatsynpunkt eller ur biologisk synpunkt är lämpligt blir helt åsidosatt. Lagstiftning och regler ligger i regel på efterkälken och är i dag inte anpassad till framtiden. Vi kan heller inte lösa framtidens problem med vad vi gjorde igår. Det var då vi skapade problemen!

Utan människor som ser, ger sig till känna och protesterar fortsätter galenskapen tills katastrofen är ett faktum. De skogar jag kunde beskåda vid min bilresa är plantager som inga turister blir glada åt och nästa avverkning kan ske tidigast om 50 år om man skall ha ut klenstimmer ut skogen. Vi måste alltså satsa på nya näringar ute i bygderna.

Social miljö.

Inflyttning och återflyttning är en förutsättning för att skapa trivsel och bryta den tristess som ensamlivet innebär. Fler människor ger ett större socialt utbud till allas gagn. Fler som deltar i aktiviteter och hjälper till att bära den gemensamma insatsen av ideella aktiviteter som behövs för att lyfta bygden. För äldre människor innebär in och återflyttning en lisa för själen, att få se att

generationers kamp inte har varit förgäves. Och att livet känns tryggare på äldre dar med släktingar och grannar. Ungdomen får också en tryggare uppväxtmiljö än vad tätorten kan erbjuda.

Småföretagande.

Med fler människor ökar förutsättningarna för en närmarknad byar emellan och vi ökar förmågan att skapa attraktioner som även tätortens människor kan komma att besöka. Kanske leder inflyttningen till mer av egenaktivitet i den egna skogen och vi får en trivsammare skog även om inkomsterna genom det egna arbetet inte är så lukrativt. Det är i varje fall bra för hälsan, klimatet och den biologiska mångfalden.

Fritiden.

I den mån den finns blir den till aktiviteter som ger ett ekonomiskt utbyte för den egna familjen eller för byn. Den fritid som enbart kostar kommer att minska.

Ekonomi.

När den egna ekonomin stärks genom föreslagna skattefrihet ökar utrymmet för att förverkliga idéer som funnits. Småföretagsamheten kommer att öka med en större grad av egenfinansiering och följaktligen en vilja att driva verksamheten vidare. Pengar som investeras kommer dessutom tätorterna till del i form av ökad försäljning när hus skall repareras, maskiner och verktyg inköps och även annat material. Vi får ett nytt liv i landsbygdens ytterkanter. Den som inte är tätortsnära. Vi har helt enkelt inte råd att överge landsbygden och låta skogen ta över.

Inför nya utmaningar.

Vad framtiden har i sitt sköte vet vi inte. Klimathotet är ett faktum. Den biologiska utarmningen likaså. Turbulens i den internationella ekonomin och lågkonjunkturer kan komma att accelerera och då kan det vara bra om vi behåller glesare befolkade trakter i ett tillstånd där bosättning blir möjlig. Där finns ju utrymme även för att klara livets nödtröft om det blir riktigt kärt. Det har tidigare generationer visat. Landsbygden får inte förpassas till att endast vara en råvaruzon. I landsbygden kan vi forma ett hållbarare samhälle, där vi lever mer på naturens egna villkor. Vi har nära till råvaror, till vindenergi och kan leva på ett naturligare sätt i förhållandet mellan människa och natur utan att tillvaron blir torftigare.

Uppdrag för Hela Sverige skall leva.

I föreliggande skrivelse uppdras åt vår huvudorganisation, Hela Sverige skall leva att till Sveriges politiska ledning ge förslag på en kraftig skattereduktion, ett landsbygdsplakat för den befolkning som lever utanför tätorter med alla de faciliteter som ett modernt samhälle bistår med. Landsbygdens befolkning betalar i huvudsak skatt som leder till successivt försämrade livsvillkor och i slutändan total avfolkning.

Lycksele bygderåd 091115

Gun Rehnman,

Sven Axel Nilsson,

Harald Holmberg

